
**RTÜK Başkanı Prof. Dr. Davut Dursun:
“Görsel işitsel medya dünyasının etki
alanlarından birisi de insanların
psikolojik dengesidir.”**

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun, iki ayda bir düzenlediği konferansların yirmi beşincisine konuşmacı olarak katılan Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Kemal Sayar, “Televizyon Dünyası ve İnsanın Psikolojik Dengesi” konulu bir konferans verdi. Konferansı, Üst Kurul Üyeleri Prof. Dr. Hasan Tahsin Fendoğlu, Dr. Hamit Ersoy ile kurum yöneticileri ve çalışanlarının yanı sıra basın mensupları izledi.

Konferansın açış konuşmasını yapan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı Prof. Dr. Davut Dursun, görsel işitsel medya dünyasını kurgulanmış, üretilmiş, sanal bir dünya olarak tanımlayarak bu dünyanın etki alanlarından birisinin de insanların psikolojik dengesinin olduğunu belirtti. 19. yüzyıl ile her şeyin maddi boyutuyla yorumlanmaya başlandığını ifade eden Dursun, ortadan kalkacağı belirtilen bazı değerlerin günümüzde daha da güçlendiğini vurguladı. 1850’lerde, 100 sene sonrasını tahmin edenlerin yanıldıklarını dile getiren Dursun, bireylerin geleneksel değerlerini

modern çağda yaşama çabalarının onların psikolojik dengeleri üzerinde etkide bulunduğunun altını çizdi. Dursun, bireyin psikolojik dengesinin televizyon ile ilişkisini bu konferansta dinlemekten mutluluk duyacaklarını da sözlerine ekledi.

Prof. Dr. Kemal Sayar, günümüzde sanal dünyanın gerçek hayatmış gibi yaşandığını, ülkemizde televizyonun sanal bir ortam oluşturduğunu fark edemeden insanların kendilerini oradaki karakterlerle çok özdeşleştirdiklerini, üzüldüklerini, televizyonda olanları gerçekten yaşıyor gibi hissettiklerini söyledi. 8 yaş altındaki çocukların gerçeğe kurguyu ayırt etme yeteneklerinin olmadığını belirten Sayar, aşırı şiddet sahnesine maruz kalan çocukların bu yöntemi normal görerek, yaşitlarına şiddet uygulayabileceklerini vurguladı. Sayar, toplumumuzda yetişkinlerde de görülen gerçeğe kurguyu ayırt edememe konusunu, televizyonun günlük hayattan kaçış olarak görülmesine bağlayarak, bu mevcut durumla nelerin kaybedildiğinin sorgulanması gerektiğinin altını çizdi.

İletişim çağında dünyanın küresel köye benzetildiğini hatırlatan Sayar, iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle, kültürel değerlerin de iç içe geçtiğini, kendi ülkemizin değerlerini televizyon aracılığıyla yeteri kadar aktaramadığımızı dile getirdi. Prof. Dr. Kemal Sayar küresel kültürün “hiç acı çekme, hep neşeli ol, fazla tüket” mesajları verdiğini ve derinlemesine düşünen bireyin makbul bir vatandaş olarak kabul edilmediğini söyledi.

Medyayla röntgencilik kültürü oluştuğuna dikkati çeken Sayar, “sanki bir anahtar deliğinden dünyayı izliyoruz, gözlerimizi ancak bizi rahatsız eden bir şey olduğunda ayırıyoruz. Bunu elimizdeki uzaktan kumanda marifetiyle kanal değiştirerek yapıyoruz. Medya böylelikle hissettirir gibi yaparak hissizleştiriyor, haberdar olurken aslında hemhal oluyoruz” diye konuştu.

Televizyonun kendisinin geliştirdiği bir suniliğinin olduğunu ifade eden Sayar, medyada acılı mağdurlardan eğlenceli konulara bir anda geçilebildiğine örneklerle dikkat çekti. Televizyon izleme nedenlerine de değinen Sayar, yalnızlık ve sıkıntı hallerinde TV izleme oranının arttığını vurguladı.

TV izlemek mutlu eder mi sorusunu da tartışan Sayar, araştırmalara göre ne kadar çok TV izlenirse depresyona girme eğiliminin o kadar çok arttığını sözlerine ekledi. Sayar, TV'nin daha materyalist öğelere odaklandığını, bireylerin kendilerini daha üsttekilerle kıyaslamasına neden olarak mutsuzluğa sürüklediğini söyledi. TV'nin sosyal izolasyonu artırdığı, modern insanın paylaşımlarını azalttığı ve gerçek katılımı desteklemediği eleştirilerini getiren Sayar, medyanın yoksulların acılarını vahşi ve iğrenç şekilde gösterdiğinin altını çizdi.

Prof. Dr. Kemal Sayar medyanın sıradan insana bir gün kendisinin de meşhur olacağı mesajını verdiğini söyleyerek modern çağın, küreselleşmenin insanın gerçeği bilme kabiliyetinde köklü bir değişikliği simgelediğini anlattı. Öğrenmede deneyimlemenin azaldığı bu çağda çocukları “ekran kuşağı” olarak nitelendiren Kemal Sayar ABD'de 30 yıl süren bir araştırmanın sonucuna göre, vicdan eksikliğine bağlı anti-sosyal kişilik bozukluğu ve psikopatinin 2 katına çıktığını anlattı. Sayar şöyle konuştu: “ Bunda TV kültürü de etkili oluyor; aile bağlarının zayıflaması TV'nin olumsuz etkileri karşısında çocukların yalnız kalmalarına neden oluyor.”

3 yaş öncesi çocukların TV izlemesinin dil gelişimini geciktirdiği uyarısında bulunan Sayar, ailelerin TV izlerken çocuğu yalnız bırakmamalarının ve olumsuz sahnelerle karşılaştığında bunları yorumlayarak izlemelerinin önemine dikkat çekti.

Prof. Dr. Kemal Sayar TV ve bağımlılık ilişkisini özellikle diziler bağlamında tartıştığı konuşmasında dizilerin çok kötü bir dünya tasavvurunda bulduklarını söyledi. "Tecavüzcüler var, insanlara zulmedenler var, kaba kuvvet kullanan karakterler var, izleyicinin karakterlerle özdeşleşme veya nefret etmesinin sağlanması için TV kontrastlar yaratıyor, iyi ve kötü en uçta örnekler çiziyor, karakterlerin benimsenmesi için manipülasyon var" şeklinde konuşan Sayar, güce dayalı ilişkilerin idealize edildiğini vurguladı.

Prof. Dr. Kemal Sayar haberleri endişe ve panik üretiminde bulunmakla eleştirerek özellikle kadınlarda genel bir tedirginlik hali yaratarak panik atağı tetikleyen vakalara rastladığını anlattı. Kanada'da hafta sonları medyanın "iyi haberler" verme uygulaması yürüttüğünü söyleyen Sayar, magazin programlarının şöhrete tapınma kültürü ürettiklerini ifade etti. Tüm TV endüstrisinin "reklam" sözcüğü üzerine kurulu olduğunu ifade eden Sayar, reklamların arzu üretiminde bulduklarını sözlerine ekledi. Sihirli çocuk dizilerinin çocuğun gözünde ebeveynleri "aptal" bulan sahnelerini eleştiren Sayar, özel kanalların pedagoğ/psikoloğ istihdam etmeleri önerisinde bulundu. Prof. Dr. Kemal Sayar evlilik programlarının ise katılan insanları gülünçleştirdiğini söyledi.

Ülkelerin binalarla değil adalet duygusu, yardımlaşma duygusu gelişmiş gelecek nesillerin yetiştirilmesiyle kalkınacağını söyleyen Sayar, çocuklarını feda eden milletlerin gelecekte umutlu olmasının zor olduğunu sözlerine ekledi. Sadece kâr güdüsüyle hareket edenlerin bunu yapamayacağını, devletin müdahalesinin gerektiğini vurgulayan Kemal Sayar kültürel yayınlara "prime-time"da da zaman ayrılması gerektiğini ifade etti. (04.11.2011)